

Psychologia poznawcza w trzech ostatnich dekadach XX wieku

Red.: Zdzisław Chlewiński

Wprowadzenie i krótki przegląd zagadnień

Zdzisław Chlewiński

1. METODOLOGIE BADANIA WIEDZY LUDZKIEJ

Anderson, J. R. (1987). Methodologies for studying human knowledge. *Behavioral and Brain Sciences*, 10, 467–505.

Copyright © 1987 by Cambridge University Press. Przedruk za zgodą wydawcy i autora.

1. Rozróżnienie algorytm – implementacja	
2. Podstawowe problemy badawcze na poziomie algorytmicznym	
3. Eksperymenty pedagogiczne	
4. Inteligentne nauczanie	
5. Znaczenie badań stosowanych	
6. Inne problemy teoretyczne	
Komentarze	
Michael A. Arbib Wiele poziomów: Więcej niż jeden jest algorytmiczny	
William J. Clancey Zasady funkcjonalne i rozwiązywanie problemów osadzone w kontekście	
Austen Clark Rozróżnienie algorytm – implementacja	
K. Anders Ericsson Problem indukcji naukowej: przypadek studiów przypadków	
J.-P. Ewert Ewolucyjny aspekt funkcji poznawczych	
Robert Glaser Wzajemne związki między badaniami nad poznaniem i planami nauczania	
Alvin I. Goldman Niejednoznaczność „poziomu algorytmicznego”	
James Hendler Wadliwa analogia?	
Jill H. Larkin Ogólność i zastosowania	
Daniel S. Levine Koneksjonizm i motywacja są kompatybilne	
Chris Mortensen Wiedza niewerbalna jako algorytm	
Adam V. Reed Sposoby i środki	
Ronan G. Reilly Czy istnieje więcej niż jeden rodzaj algorytmów umysłowych?	
Paul S. Rosenbloom Słabe i mocne twierdzenia o poziomie algorytmicznym.	
Colleen Seifert i Donald A. Norman Poziomy prowadzenia badań	
Paul Smolensky Koneksjonizm i implementacja	
Edward P. Stabler, Jr. Interaktywne systemy nauczania i modele rozwiązywania problemów przez człowieka	
Keith Stenning Stosowanie teorii Marra do pamięci	
M. M. Taylor i R. A. Pigeau Czym jest poziom algorytmiczny?	1
David S. Touretzky Modele koneksjonistyczne też są algorytmiczne	1
James T. Townsend Kluczowe jest uczenie się, a nie implementacja i algorytm	1
Michael Van Kleeck Niedocenienie istotności poziomu implementacyjnego	1
Odpowiedź Autora. Implementacje, algorytmy i inne	1
Literatura	1

2. IDEAŁY, TENDENCJA CENTRALNA I CZĘSTOŚĆ PRZYWOŁYWANIA EGZEMPLARZY JAKO DETERMINANTY STRUKTURY HIERARCHICZNEJ KATEGORII

Barsalou, L. W. (1985). Ideals, central tendency, and frequency of instantiation. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 11(4), 629–649. Copyright © 1985 by the American Psychological Association.

Tendencja centralna	
Ideały	
Częstość przywoływania egzemplarzy i znajomość	
Powszechne kategorie taksonomiczne i kategorie wywiedzione z celu	
Determinanty struktury hierarchicznej powszechnych kategorii taksonomicznych i kategorii wywiedzionych z celu	
Eksperyment 1	
Eksperyment 2	
Dyskusja ogólna	
Literatura	
Załącznik	

3. PROBABILISTYCZNE MODELE UMYSŁOWE: BRUNSWIKA TEORIA PEWNOŚCI

Gigerenzer, G., Hoffrage, U., Kleinbölting, H. (1991). Probabilistic mental models: A Brunswikian theory of confidence. *Psychological Review*, 98(4), 506–528. Copyright © 1991 by the American Psychological Association.

Teoria probabilistycznych modeli umysłowych	
Przewidywania	
Eksperyment 1	
Eksperyment 2	
Dyskusja	
Literatura	

4. ROZUMOWANIE DEDUKCYJNE

Johnson-Laird, P. N. (1999). Deductive reasoning. *Annual Review of Psychology*, 50, 109–135.

Wprowadzenie	
Racjonalność i kompetencje dedukcyjne	
Teorie wykonywania zadań dedukcyjnych	
Przypadki rozumowania dedukcyjnego	
Wnioski	
Literatura	

5. O PSYCHOLOGII PRZEWIDYWANIA

Kahneman, D., Tversky, A. (1973). On the psychology of prediction. *Psychological Review*, 80, 237–251. Copyright © 1973 by the American Psychological Association.

Przewidywania kategoryjne	
Przewidywania numeryczne	
Uwagi metodologiczne	
Pewność oraz złudzenie trafności	
Intuicje dotyczące regresji	
Literatura	

6. TEORIE, POJĘCIA I NABYWANIE ZNACZENIA SŁÓW**2**

Keil, F. C. (1991). Theories, concepts and acquisition of word meaning. W: S. A. Gelman, J. P. Byrnes (red.), *Perspectives on language and thought* (s. 197–221). Cambridge: Cambridge University Press. Copyright © 1991 by Cambridge: Cambridge University Press.

Wprowadzenie	
Różnice między dziedzinami	
Jaki wpływ ma „przyczyna” na słownictwo?	
Heterogeniczność pojęciowa a konflikt różnicowanie – wyostrażanie	
Podstawa pojęciowa a interpretacja nowych informacji leksykalnych	
Wnioski	
Literatura	

7. TEORIA SYSTEMU SCHEMATÓW**2**

Minsky, M. (1977). Frame-system theory. W: P. N. Johnson-Laird, P. C. Wason (red.), *Thinking: Readings in cognitive science* (s. 355–376). Cambridge: Cambridge University Press. Copyright © by Marvin A. Minsky.

Lokalne i globalne teorie widzenia	
Widzenie sześcienu	
Czy widzenie jest symboliczne?	
Widzenie pokoju	
Analiza scenerii i schematy cząstkowe	
Domyślne wartości terminali	
Słowa, zdania i znaczenia	
Dyskurs	
Scenariusze	
Wymagania wobec pamięci	
Skupienia, kategorie i analogia geograficzna	
Analogie i wyjaśnienia alternatywne	
Podsumowania: wykorzystywanie schematów w przeszukiwaniu heurystycznym	
Literatura	

8. ROLA TEORII W SPÓJNOŚCI POJĘĆ**3**

Murphy, G. L., Medin, D. L. (1985). The role of theories in conceptual coherence. *Psychological Review*, 92(3), 289–316. Copyright © 1985 by the American Psychological Association.

Ujęcia spójności pojęć – niedostateczność podobieństwa	
Rola teorii w poznaniu	
Teorie i używanie pojęć	
Powiązane idee	
Rozwój pojęciowy	
Klasyczne teorie pojęć	
Wnioski	
Literatura	

9. O POWSTAWANIU ABSTRAKCYJNYCH IDEI

Posner, M. J., Keele, S. W. (1968). On the genesis of abstract ideas. *Journal of Experimental Psychology*, 77(3), 353–36. Copyright © 1968 by the American Psychological Association.

Eksperyment 1	
Eksperyment 2	
Eksperyment 3	
Wnioski ogólne	
Literatura	

10. SPÓR O WYOBRAŹNIĘ: MEDIUM ANALOGOWE CZY WIEDZA UKRYTA?

Pylyshyn, Z. (1981). The imagery debate: Analogue media vs. tacit knowledge. *Psychological Review*, 88(1), 16–45. Copyright © 1981 by the American Psychological Association.

Odwołanie do własności medium analogowego	
Odwołanie do wiedzy ukrytej	
Autonomia procesów wyobraźni	
Ograniczenia nawyku i replika	
Skanowanie umysłowe a wiedza ukryta	
Wnioski: jaka jest teza teoretyczna?	
Bibliografia podstawowa	
Literatura	

11. ZASADY KATEGORYZACJI

Rosch, E. H. (1978). Principles of categorization. W: E. H. Rosch, B. B. Lloyd (red.), *Cognition and categorization* (s. 27–48). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum. Copyright © 1978 by Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Zasady	
Wertykalny wymiar kategorii: obiekty z poziomu podstawowego	
Horyzontalny wymiar kategorii. Wewnętrzna struktura kategorii: prototypy	
Dwa problematyczne zagadnienia	
Znaczenie obiektów w wydarzeniach	
Podsumowanie	
Literatura	

12. SCHEMATY – CEGIEŁKI POZNANIA

Rumelhart, D. E. (1980). Schemata: The building blocks of cognition. W: R. Spiro, B. Bruce, W. Brewer (red.), *Theoretical issues in reading comprehension* (s. 33–58). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum. Copyright © 1980 by Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Wprowadzenie	
Co to jest schemat?	
Struktura kontrolna schematu	
Główne funkcje schematów	
Wnioski	
Literatura	

13. PAMIĘĆ SEMANTYCZNA – JEJ STRUKTURA I ZACHODZĄCE W NIEJ PROCESY: OPARTY NA CECHACH MODEL PODEJMOWANIA DECYZJI SEMANTYCZNYCH

Smith, E. E., Shoben, E. J., Rips, L. J. (1974). Structure and processes in semantic memory: A featural model for semantic decisions. *Psychological Review*, 81(3), 214–241. Copyright © 1974 by the American Psychological Association.

Założenia dotyczące struktury i popierające je dowody	
Model procesu kategoryzacji semantycznej	
Zagadnienie wielkości kategorii	
Ilościowy test modelu	
Podsumowanie i poszerzenie wniosków	
Literatura	

14. PAMIĘĆ: WYKONANIE, WIEDZA I DOŚWIADCZENIE

Tulving, E. (1989). Memory: Performance, knowledge and experience. *The European Journal of Cognitive Psychology*, 1(1), 3–26.

Przedruk za zgodą Psychology Press Ltd., Hove, UK.

Wprowadzenie	
Credo psychologii poznawczej	
Zachowanie i doświadczanie: doktryna zgodności	
Poprzedzanie: nieuświadomione uczenie się	
Amnezja źródła	
Pamiętanie i wiedza	
Lokalny przepływ krwi w mózgu a świadome doświadczanie pamiętania	
Wiedza i doświadczanie	
Podsumowanie	
Literatura	

15. CECHY PODOBIENSTWA

Tversky, A. (1977). Features of similarity. *Psychological Review*, 84, 327–352. Copyright © 1977 by the American Psychological Association.

Dopasowanie cech	
Asymetria i skupienie uwagi	
Wspólne i dystynktywne cechy	
Podobieństwo w kontekście	
Dyskusja	
Bibliografia podstawowa	
Literatura	
Załącznik	

16. BADANIA NAD PODOBIENSTWEM

Tversky, A., Gati, I. (1978). Studies in similarity. W: E. Rosch, B. B. Lloyd (red.), *Cognition and categorization* (s. 79–98). Hillsdale, NJ: Erlbaum. Copyright © 1978 by Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Podobieństwo i różnica	
Kierunkowość i asymetria	
Wpływ kontekstu	
Dyskusja	
Literatura	